

Klassieke Olympiaden 2020-2021

Opgaven Grieks

ronde 2

Vooraf aan de leerlingen

- Hieronder tref je een deel van het gelezen pensum aan.
- De Griekse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 3 vindt.
- Er zijn in totaal 23 vragen.
- Bij elke vraag staat aangegeven hoeveel punten deze waard is.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 75 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Grieks-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.
- Na de pauze volgt de creatieve opdracht.

Καλὴν τύχην ὑμῖν εὐχόμεθα!

Tekst

54 Ὁ Κλεόδημος δὲ καὶ πάλαι τινὸς ἀφορμῆς δεόμενος—ἐβούλετο
55 γὰρ συμπλακῆναι τοῖς Στωϊκοῖς καὶ διερρήγνυτο οὐκ ἔχων ἀρχὴν
εὐλογον—τότε οὖν τὸ ἐνδόσιμον παρασχούσης τῆς ἐπιστολῆς,
“Τοιαῦτα,” ἔφη, “ἐξεργάζεται ὁ καλὸς Χρῦσιππος καὶ Ζήνων ὁ
θαυμαστὸς καὶ Κλεάνθης, ῥημάτια δύστηνα καὶ ἐρωτήσεις μόνον
καὶ σχήματα φιλοσόφων, τὰ δ’ ἄλλα Ἐτοιμοκλεῖς οἱ πλεῖστοι·
60 καὶ αἱ ἐπιστολαὶ ὁρᾶτε ὅπως πρεσβυτικάι, καὶ τὸ τελευταῖον
Οἶνεὺς μὲν Ἀρισταίνετος, Ἐτοιμοκλῆς δὲ Ἄρτεμις. Ἡράκλεις,
εὐφημα πάντα καὶ ἐορτῆ πρέποντα.” “Νῆ Δί’,” εἶπεν ὁ Ἑρμῶν
ὑπερκατακείμενος· “ἀκηκόει γάρ, οἶμαι, ὅν τινα ἐσκευάσθαι
Ἀρισταινέτω ἐς τὸ δεῖπνον, ὥστε οὐκ ἄκαιρον ὄφειτο μεμνησθαι
65 τοῦ Καλυδωνίου. Ἀλλὰ πρὸς τῆς Ἑστίας, ὧ Ἀρισταίνετε, πέμπε
ὡς τάχιστα τῶν ἀπαρχῶν, μὴ καὶ φθάσῃ ὁ πρεσβύτης ὑπὸ λιμοῦ
ὥσπερ ὁ Μελέαγρος ἀπομαρανθεῖς. Καίτοι οὐδὲν ἂν πάθοι δεινόν·
ἀδιάφορα γὰρ ὁ Χρῦσιππος τὰ τοιαῦτα ἠγεῖτο εἶναι.” “Χρῦσίππου
γὰρ μέμνησθε ὑμεῖς;” ἔφη ὁ Ζηνόθεμις ἐπεγείρας ἑαυτὸν καὶ
70 φθεγξάμενος παμμέγεθες, “Ἡ ἀφ’ ἐνὸς ἀνδρὸς οὐκ ἐννόμως φιλο-
σοφοῦντος, Ἐτοιμοκλέους τοῦ γόητος, μετρεῖτε τὸν Κλεάνθην καὶ
Ζήνωνα, σοφοὺς ἄνδρας; Τίνες δὴ καὶ ὄντες ὑμεῖς ἐρεῖτε ταῦτα;
Οὐ σὺ μὲν τῶν Διοσκούρων ἤδη, ὧ Ἑρμῶν, τοὺς πλοκάμους περι-
κέκαρκας χρυσοῦς ὄντας καὶ δώσεις δίκην παραδοθεῖς τῷ δημίῳ,

75 σὺ δὲ τὴν Σωστράτου γυναῖκα τοῦ μαθητοῦ ἐμοίχευες, ὦ Κλεό-
δημε, καὶ καταληφθεὶς τὰ αἰσχίστα ἔπαθες; Οὐ σιωπήσεσθε οὖν
τοιαῦτα συνεπιστάμενοι αὐτοῖς;” “ Ἄλλ’ οὐ μαστροπὸς ἐγὼ τῆς
ἐμαυτοῦ γυναικός,” ἦ δ’ ὅς ὁ Κλεόδημος, “ὥσπερ σύ, οὐδὲ τοῦ ξένου
μαθητοῦ λαβὼν τοῦφόδιον παρακαταθήκας ἔπειτα ὤμοσα κατὰ
80 τῆς Πολιάδος μὴ εἰληφέναι, οὐδ’ ἐπὶ τέτταρσι δραγμαῖς δανείζω,
οὐδὲ ἄγχω τοὺς μαθητάς, ἢν μὴ κατὰ καιρὸν ἀποδῶσι τοὺς
μισθούς.” “ Ἄλλ’ ἐκεῖνο,” ἔφη ὁ Ζηνόθεμις, “οὐκ ἂν ἔξαρνος γένοιο μὴ
οὐχὶ φάρμακον ἀποδόσθαι Κρίτωνι ἐπὶ τὸν πατέρα.”

Lucianus, *Het Symposium* 30-32

Aantekeningen

54	ἡ ἀφορμή	aanleiding
55	συμπλέκομαι + <i>dat.</i> , <i>aor.</i> συνεπλάκην διαρρήγνυμαι	ruzie maken met bijna ontploffen
56	εὖλογος τὸ ἐνδόσιμον	geschikt aanknopingspunt
58	τὸ ῥημάτιον	woord
60	πρεσβυτικάί τὸ τελευταῖον	hoogdravend als hoogtepunt
63	ὑπερκατακείμενος	op een hogere plaats aan tafel aanliggend
64	ἄκαιρος	ongepast
66	τῶν ἀπαρχῶν ἀπομαραίνομαι, <i>aor.</i> ἀπεμαράνθη	<i>vertaal:</i> een beetje van het heerlijke voedsel wegkwijnen
68	ἀδιάφορος	onbelangrijk
69	γάρ ἐπεγείρω ἑαυτόν	wat krijgen we nou? zich oprichten
70	παμμέγεθες <i>bijw.</i>	heel luid
73	περικεῖρω <i>perf.</i> περικέκαρκα	afscheren
74	ὁ δήμιος	beul
75	μοιχεύω + <i>acc.</i>	overspel plegen met
77	συνεπίσταμαι ἑμαυτῷ ὁ μαστροπός	ik heb op mijn geweten pooier
79	τὸ ἐφόδιον αἱ παρακαταθήκαι κατά + <i>gen.</i>	reisgeld onderpand bij (<i>in een eed</i>)
80	δανείζω	geld uitlenen
81	ἄγγω	afranselen
82	ἔξαρνος γίγνομαι	ontkennen

Vraag 1

regel 54 **καὶ πάλαι**

Noteer het tekstelement in het vervolg (t/m regel 56 **ἐπιστολῆς**) dat een vervolg geeft aan **καὶ πάλαι**. (2 punten)

Vraag 2

regels 54-55 **ἐβούλετο, διερρήγνυτο**

Benoem de tijd van deze twee werkwoordsvormen en verklaar het gebruik van de aspectwaarde ervan. (2 punten)

Vraag 3

regels 54-55 **ἐβούλετο γὰρ**

- Noteer de naam van het personage dat deze woorden uitspreekt. (1 punt)
- Hoe komt dit personage aan zijn informatie? (1 punt)

Vraag 4

regels 57-59 **Τοιαῦτα** t/m **πλείστοι**

Leg uit welk verwijt Cleodemus nu precies maakt aan de stoïcijnen. (2 punten)

Vraag 5

Noteer de functie van de genitivus: (2 punten)

- regel 56 **τῆς ἐπιστολῆς**
- regel 59 **φιλοσόφων**

Vraag 6

regel 61 **Οἰνεὺς** t/m **Ἄρτεμις**

Leg deze vergelijking uit en ga in op elk van de vier genoemde figuren. Baseer je antwoord op het voorafgaande deel van het pensum (hier niet afgedrukt). (2 punten)

Vraag 7

regel 61 **Ἡράκλεις**

Deze aanroeping verwacht men niet van Cleodemus. Leg uit waarom niet en met welk doel hij die dan toch gebruikt. (2 punten)

Vraag 8

regel 62 **ἐορτῇ πρέποντα**

Citeer uit het vervolg (t/m regel 65 **Καλυδωνίου**) het tekstelement dat in deze context hetzelfde betekent als **ἐορτῇ πρέποντα**. (2 punten)

Vraag 9

regel 63 ὑπερκατακείμενος

Wat zegt deze positie over de verhouding tussen Hermon en Cleodemus tijdens dit diner? (1 punt)

Vraag 10

regels 62-65 Νῆ Δί' t/m Καλυδωνίου

Vertaal deze regels in goed Nederlands. (7 punten)

Vraag 11

regels 65-66 Ἀλλὰ t/m ἀπαρχῶν

Met deze opmerking reageert Hermon op een opmerking die Hetoimocles in zijn brief had gemaakt. Beschrijf de bewuste opmerking van Hetoimocles. (2 punten)

Vraag 12

regels 65-68 Ἀλλὰ t/m ἀπομαρανθείς

Leg op basis van de inhoud uit wat het verband is tussen deze zin en de volgende zin (Καίτοι t/m εἶναι). Ga daarbij in op de inhoud van beide zinnen. (4 punten)

Vraag 13

regel 68 ἀδιάφορα

- Op welke filosofische stroming gaat dit terug? (1 punt)
- De Latijnse term voor dit begrip is *indifferentia*. Is het Grieks een vertaling van het Latijn of andersom? Licht je antwoord toe. (2 punten)

Vraag 14

regel 72 Τίνες δὴ καὶ ὄντες ὑμεῖς ἐρεῖτε ταῦτα;

Zet deze zin om in het enkelvoud. (5 punten)

Vraag 15

regel 73 Διοσκούρων

Welk van de afbeeldingen op de volgende pagina geeft de tempel van Castor en Pollux op het Forum Romanum in Rome weer? (1 punt)

A.

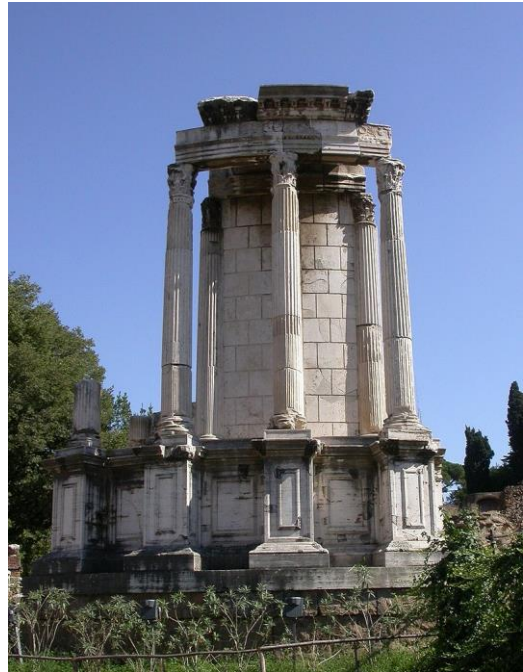
B.

C.

D.

Bron: Wikipedia

Vraag 16

regels 73-74 τὸς πλοκάμους περικέκαρκας

- Leg uit dat hier het stilistisch middel metafoor gebruikt wordt. (1 punt)
- Noteer nog een ander stilistisch middel uit deze woordgroep. (1 punt)

Vraag 17

regels 68-77 Χρυσίππου t/m αὐτοῖς

Zenothemis probeert Cleodemus en Hermon de mond te snoeren met twee argumenten. Vat deze twee argumenten in het kort samen. (4 punten)

Vraag 18

Noteer de modus en verklaar het gebruik ervan: (2 punten)

- regel 81 ἀποδῶσι
- regel 82 γένοιο

Vraag 19

regels 78-80 οὐδὲ t/m εἰληφέναι

Deze woorden luiden in de vertaling van W. Gyselinck:

“ik neem het reisgeld van buitenlandse studenten niet in bewaring om vervolgens bij alle goden te zweren dat de valuta mij nooit overhandigd zijn”

- a. De vertaler heeft de grammaticale structuur van het Grieks niet geheel overgenomen. Leg dit uit met betrekking tot λαβῶν. (2 punten)
- b. Welke verandering heeft de vertaler toegepast met betrekking tot Πολιάδος? (1 punt)

Vraag 20

regel 73-82 Οὐ σὺ t/m μισθούς

In deze regels worden over en weer beschuldigingen geuit. In de regels 73-77 spreekt Zenothemis beschuldigingen uit tegen Cleodemus en Hermon, in de regels 77-82 doet Cleodemus dat tegen Zenothemis. De beschuldigingen aan het adres van Zenothemis zijn alle terug te voeren op één eigenschap.

- a. Omschrijf die eigenschap. (2 punten)

Zenothemis en Cleodemus spreken beide een beschuldiging tegen elkaar uit die te maken heeft met seks.

- b. Omschrijf het verschil tussen die twee beschuldigingen en ga daarbij op beide in. (4 punten)

Vraag 21

regel 83 φάρμακον

In het woordenboek staat als eerste betekenis van het woord φάρμακον “kruid, tovermiddel”, als tweede betekenis “geneesmiddel” en als derde betekenis “vergif”. Leg uit waarom het woord in deze context de betekenis “vergif” moet hebben. (2 punten)

Vraag 22

regels 77-83

De woorden *farmaceut*, *gynaecoloog* en *xenofobie* gaan terug op Griekse woorden in de aangegeven regels. Citeer de desbetreffende Griekse woorden en maak duidelijk wat de betekenisrelatie tussen het Nederlandse en het Griekse woord is. (6 punten)

Vraag 23

De volgende regels komen uit een ander deel van de tekst die je hebt gelezen. In het handschrift zijn drie woorden helaas niet meer leesbaar. Welke woorden zijn volgens jou de juiste? Noteer deze. (6 punten)

Ἐπὶ σοῦ δὲ μόνου εἰκότως ἀγανακτήσαί xxx δοκῶ, ὅς τοσοῦτον
χρόνον ὑπ' γγγ λιπαρῶς zzz οὐκ ἠξίωσας ἐναριθμῆσαι καμὲ τοῖς
ἄλλοις φίλοις, (...).

xxx	γγγ	zzz
αὐτῷ	ἐμέ	τεθεραπευμένα
μοι	ἐμοί	τεθεραπευμένοι
σοι	ἐμοῦ	τεθεραπευμένον
ὕμῃν	ἐμῶν	τεθεραπευμένος

Einde